

UR NYHETERNA

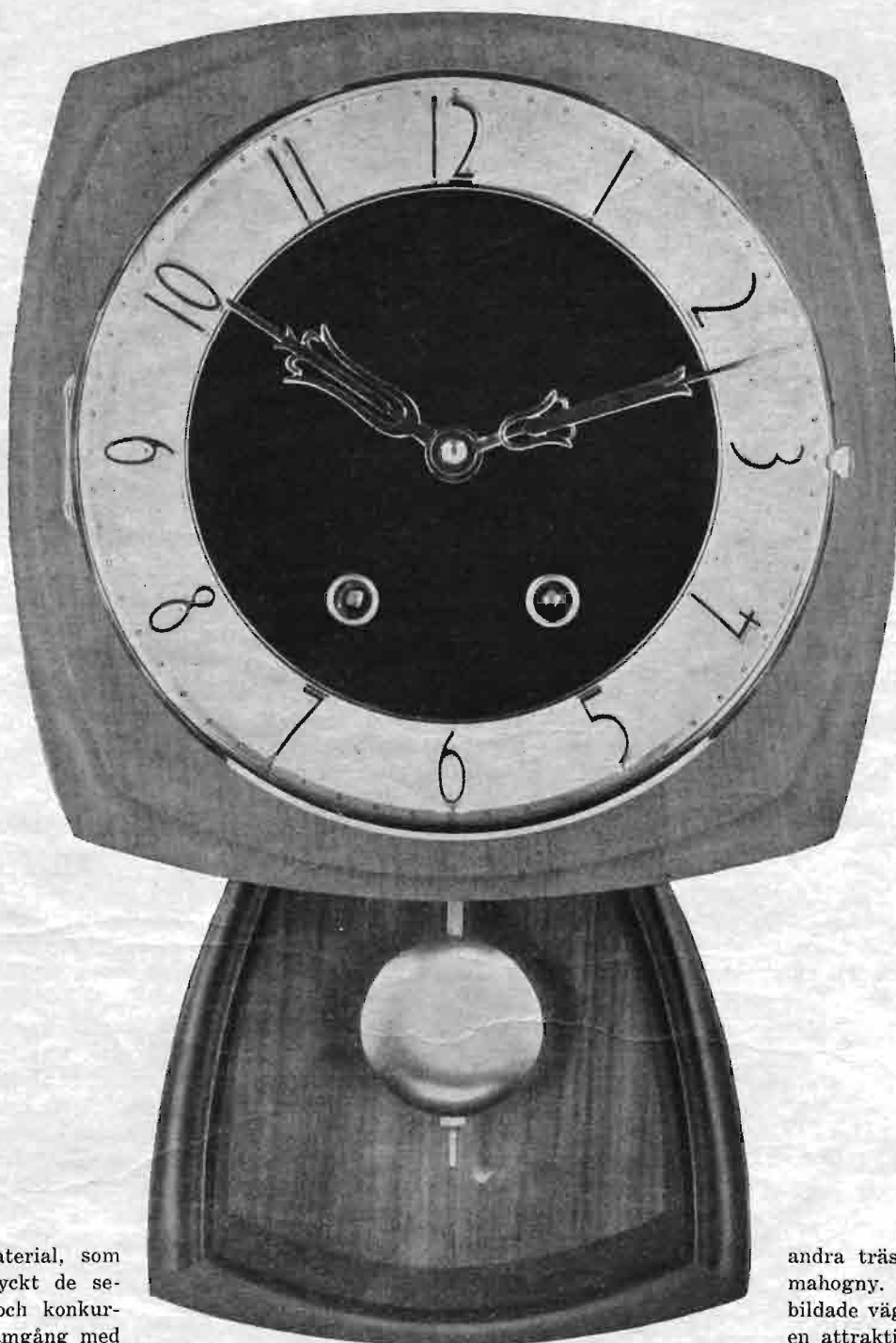
TIDNING FÖR URTEKNIK OCH URHANDEL

Årg. 15

Sept. 1958

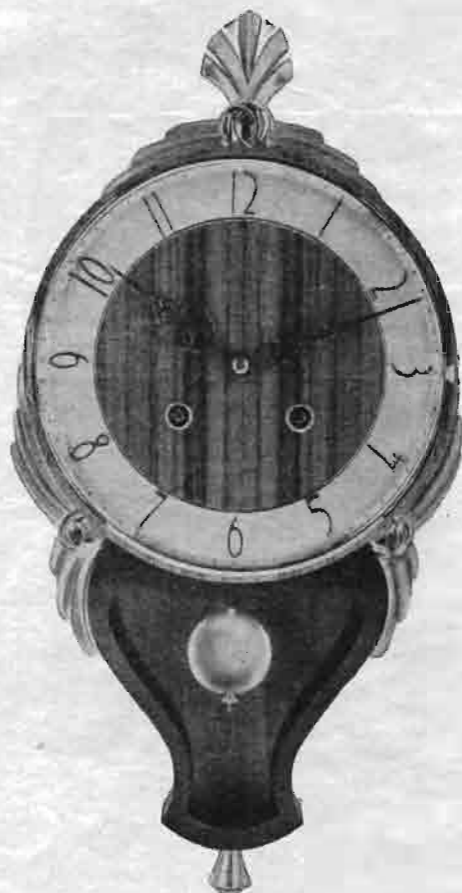
Nr 9

Linjeren skall den nya vägghendylen vara

Teak är ett material, som blivit mycket omtyckt de senare decennierna och konkurrerar icke utan framgång med

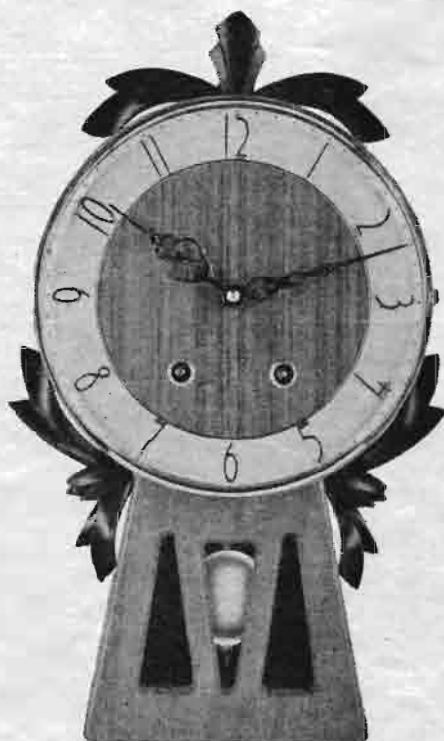
andra träslag och då speciellt mahogny. Den här ovan avbildade vägghendylen, som fått en attraktiv utformning, är av

Exactapendylen "Heleneholm".

mattbehandlad teak, som behagligt framhäves genom den vita sifferingen och det svarta mittfältet. En linjeren modell, som ger intryck av vederhäftighet och god balans. Pendylen (nr 154) är c:a 32 cm. hög och försedd med tyskt verk; slaget sker å klangskål. Priset är c:a 150 kr.

Det nya tillskottet till Exacta-serien av väggpendyler har fått namnet "Heleneholm" (nr 117) och presenteras här ovan. Som synes är det en sober, väl-

Välbalanserad väggpendyl med bladornament.

komponerad modell med förgyllda ornament av måttliga proportioner. Materialet är mattbehandlad teak. Verket är, som sagts, Exacta och priset beräknas till c:a 215 kr. Höjden är 43 cm.

Något mindre är den andra pendylen (nr 153), som är 39 cm. hög. Även denna är av teak, men har svartlackerade ornament. Den gör ej samma slutna intryck som "Heleneholm" utan verkar mera luftig med små stiliserade bladornament och det genombrutna pendelhuset. Verket är av tyskt fabrikat och priset torde hålla sig omkring 165 kr.

Lunds domkyrkas konstur dolt i två år

Turister, som komma till Lund för att betrakta domkyrkans konstur — horologium mirabile lundense — bli besvikna de närmaste två åren. De pågående restaureringsarbetena i kyrkan ha nämligen nu nått fram till norra sidoskeppet, där uret är uppställt. På grund av arbetena avstänges denna del av kyr-

kan och då det beräknas att reparatiönerna ta en tid av ett par år, får man ej tillfälle att se uret i funktion förrän 1960. Det är ju också tydligt, att uret under kyrkoreparationen måste höljjas för att skyddas.

The American Clock and Watch Museum i Bristol, Connecticut ligger i hjärtat av det gamla urindustriområdet i U. S. A. Ursprungligen ägnades museets intresse åt New Englands urmakeri, men det visade sig snart, att det blev nödvändigt att utvidga programmet och man fick utvidga byggnaderna och mer och mer blev museet en institution av nationellt intresse. Man planerar nu att företaga nya utvidgningar och komplettera samlingarna. Museet torde vara det mest representativa för amerikanskt urmakeri och urmakerihistoria, som finnes.

Museet äger ett mycket betydande fackbibliotek, som flitigt anlitas.

Bertil Nilsson 50 år

Avdelningschef Bertil Nilsson.

Fentio år fyller den 4 september avdelningschefen vid AB Rätt Tid Bertil Nilsson, Malmö.

Han är bördig från Malmö och lärde urmakeriyrket hos den framstående yrkesmannen Emil Eriksson i Malmö. Som utlärning kom han i tjänst hos AB Svenska Urdepoten, där han blev föreståndare för verkstaden. När sedan AB Rätt Tid bildades förflyttades han dit som chef för furnityravedelningen. Samtidigt med att han passerar halvsekeldagen, kan han högtidligt hålla trettioårsdagen av sin anställning i företaget.

Det är ju en betydande kundkrets, som han under årens lopp fått hålla kontakt med och den har förstått sätta värde på hans flärdfria sätt och den förståelse, som alltid präglat hans verksamhet.

Norrlandsrepresentant för AB Rätt Tid

Som representant för sitt Norrlandsdistrikt har styrelsen för AB Rätt Tid, Malmö utsett hr Sune G. Larsson, Borlänge.

Hr Larsson, som är född 1922, har hittills varit verksam i Dalå-Produkter AB, av vilket företag han även varit delägare. Sedan detta företag nu övergått i andra händer har han nu trätt i AB Rätt Tids tjänst. Under sin föregående verksamhet har han flera år berest det område, där han nu skall företräda AB Rätt Tid och har där alltid varit uppskattad för sina personliga egenskaper. Det kan tilläggas, att hr Larsson utanför sin borgerliga verksamhet även är värnpliktig officer.

Utkommer med ett nr varje månad.

Ansvarig utgivare:
Chefsurnmakare Bertil Nilsson

Redaktionens adress:
Stortorget 3, Malmö. Telefon 714 45

DAGS ATT SPURTA I AUTOMATICPRISTÄVVLINGEN

VINN EN AV DE FEM PRISRESORNA TILL SCHWEIZ
I HÖST – SÄLJ FLEST AUTOMATISKA ARMBANDSUR.
SÄLJ NU, TÄVLINGSTIDEN UTGÅR DEN 15 SEPTEMBER.
SE F. Ö. TÄVLINGSREGLERNA
SOM PUBLICERADES I VÅRAS.

SÄLJ

AUTOMATISKA UR

AKTIEBOLAGET RÄTT TID — MALMÖ
STOCKHOLM

När skolan börjar

Ett säkert tecken på att sommaren definitivt är på upphållningen är, att skolorna kalla in sina alumner. September knacker på dörren och höstdagjämningen är strax in på oss. Det är arbetstid, skoltid för de yngsta generationerna.

Först komma nybörjarna, som för första gången konfronteras med den samhälleliga institution, som bär skolans namn och som sedan under åtskilliga år kommer att hålla ett fast grepp om en stor del av deras dagars tal.

Det är mycket, som skall läras och till det icke minst värdefulla kunskapsstoffet hör, att man får lära sig att hålla redan på tiden. För de minstas del blir det väl mest föräldrar, målsmän och lärare, som hålla reda på timmarnas gång och de bestämda klockslagen.

Men man har ej slitit skolbänken så värst länge, förrän man kommer underfund med, att det är tämligen nödvändigt att själv hålla reda på klockan. Att "lära klockan" är en prestigesak, som snarast möjligt bör undanstökas. Och när man "kan klockan", så är det endast följdriktigt, att man vill ha en klocka själv. Och så dröjer det inte länge, förrän eleven står med ett eget armbandsur och har därmed tagit första steget som urets tjänare.

Men givetvis är det en självklar sak, att man skall ha ett ur, som går absolut rätt; varje elev har ju, som bekant, det pålitligaste uret.

I vissa fall kan det givetvis, när det riktigt behövs, "gå för sakta". Det hör till urets natur, till hjälp för många skolans alumner. Att det går för fort är det betydligt mindre klagomål på.

I varje fall så gäller det att ha ett pålitligt ur, ett ur, som kan följa med i svängen, hur dagen än förgår, ständigt ticka i väg i samma takt och när vilan äntligen kommer, visa rätt tid. Det är stora krav på urets mekanism. Men det finnes ju numera ur, som framställts med just dessa synpunkter för ögonen.

Alltså: När eleven skall ha sitt första ur, köp ett av den stabila sorten, som tåler att vara med ej blott vid undervisningen utan även i leken.

Så bör man redan på tidigt stadium lära eleverna att umgås med sina ur. Det borde vara en och annan timme i undervisningen anslagen till detta. Ett ur skall ej behandlas hur som helst; det är en konstruktion med många ömtåliga delar. Under de alltför häftiga lekarna och övningarna bör uret tagas av och

Kongressdeltagarna på Mosebacke.

Närmare hundratalet damer och herrar tillhörande Urfackmännens Riksförbund samlades den 6 juli i Stockholm för att delta i förbundets kongress i två dagar. Som lokal hade valts det moderna hotell Malmen på Götgatan och där hade man tillgång till goda förhandlingslokaler och en vecker festsal. Åtskilligt av vikt diskuterades och beslutades under förhandlingarnas gång; sämjan var god och allt slöt till allas belåtenhet. Styrelsen nyvaldes helt och en yngre generation tog nu vid och eftersom arbetsviljan är god, kommer förbundet att fortsätta goda traditioner och gå en gynnsam utveckling till mötes.

Den nya styrelsen fick följande sammansättning:

Ordförande Gösta Svedberg, Stockholm, vice ordf. Fredrik Milde, Östersund, sekreterare Nils Warnebo, Borås, vice sekr. Göthe Holmquist, Norrfjärden, kassör Olof Granberg, Stockholm, suppleanter Georg Svensson, Grums, Gustaf Jansson, Karlstad och Arne Persson, Hagalund, Solna.

Revisorer blevo Bertil Johansson, Göteborg och Carl Kull, Göteborg, med Erik Svensson, Hälsingborg och Carl H. Mårtensson, Halmstad som suppleanter.

På söndagskvällen bjöd Svenska Urfackmännens Grossistförbund (SULG) på middag i hotell Malmens festsal.

På måndagskvällen, när kongressförhandlingarna voro lyckligt avslutade, bjöd AB Rätt Tid samtliga på middag å restaurang Mosebacke i dess festvåning högst upp med underbar utsikt över Strömmen och staden. På grund av en hastigt påkommen regnskur kunde inte kaffet njutas på terrassen, men något senare trädde dansen både inomhus och utomhus, i sista fallet i månens trolska sken. Vid middagen talade bl. a. försäljningschef T. Thordarson, som framförde lyckönskningar till U. R:s nya styrelse och uttryckte förhoppningar om fortsatt och utökat gott samarbete med urfackmännen. Den avgående styrelsen avtackades och dess ordförande Erland Freed fick en vacker blomsterbukett. Bland gästerna märktes utöver urmakare och grossister advokaterna Elmström och Hedenstierna, redaktör L. Lind och förbundets allt i allo fröken Widlund från kansliet.

Nästa kongress kommer att hållas någonstans i Småland, men platsen är ännu ej bestämd.

TT.

även om det är garanterat vattentätt, är detta ej någon sorts uppmaning att stoppa ner sitt ur i badkaret eller duscha det. Att det är antimagnetiskt betyder ej, att man kan hänga det på en elektrisk energikälla; ett sådant försök är ej hälsosamt för ett ur.

Så småningom kommer man fram till, att uret tillhör den nödvändiga utrustningen, liksom läroböckerna. Men hur

ofta glömmar man inte en och annan av sina läxböcker. Med uret går det ibland på samma vis. Men ur försvinna lättare än läxböcker och de försvinna för alltid. Till lärdomen i skolan hör också att fostra sitt minne; det är en mycket viktig tillgång i livets alla skiften.

Uret skall behandlas som en vän, en vän, som är jämnårig med alla åldrar.

P. L.

Urindustrijubileum i Jura

I år högtidlighåller befolkningen i Vallée de Joux i Jura hundra-tjugofem-årsdagen av Antoine Le Coultres (1803—81) insats för urindustrin därstädes.

Antoine Le Coultre föddes i Vallée de Joux år 1801 och tillhörde en familj, som på 1700-talet övergivit lantbruket och slagit sig på metallvarufremställning. Det var knivar och allehanda andra ting, som äro outhärliga i lant-hushållen, som fabricerades. Sedermera upptog man även framställningen av tonkammar och metalltungor till spel-dosor. Det var alltså i en mekaniskt betonad miljö som Antoine växte upp och då han ärvt familjens goda mekaniska anlag, var hans framtidsbana tämligen given.

År 1833 öppnade Antoine Le Coultre alltså sin verkstad i byn Le Sentier vid västra ändan av Lac de Joux. Detta var det första upphovet till den urindustri, som skulle bli världsbekant.

Le Coultrefamiljen hade gott namn om sig som leverantörer av kvalitativt gott arbete och kvaliteten och noggrannheten satte Antoine Le Coultre som ett ofrånkomligt krav på sina produkter. Och denna tradition har det inte tummats på under årens lopp. Det är ingen tillfällighet, att världens minsta ur, vars tavla helt döljes av huvudet på en tändsticka, härstammar från Le Coultres verkstäder; är det någon, som kan prestera ett dylikt ur, så är det främst Le Coultre. Det var också detta företag, som konstruerade de moderna bordsuren, som dras upp genom temperaturens växlingar. Till de övriga kända arbetena härifrån höra ett automatiskt armbandsur utan uppdragsskruv, ett väckararmbandsur med självuppdragning m. m.

För en befolkning, som halva året har snö och vinter och som lever isolerat, är det av största betydelse att ha något att syssla med, som kan ge något till uppehållet. Det har ju varit ett problem på många håll i alpmrådet. För Vallée de Joux var det Le Coultre, som blev ledaren. Kvaliteten och noggrannheten inpräntades i medarbetarna och man lärde sig snart ute i världen, att det aldrig kom något andra-klassarbete från Le Coultre.

Men så var också ledaren själv i ständigt arbete på att förbättra produktionsmedlen. Redan år 1841 konstruerade han den mikrometer, som har en mät-ningsnoggrannhet på 1/1000 mm. Och ej långt därefter konstruerade han en maskin för industriell produktion av hjul till ur. Denna maskin tilldrog sig internationell uppmärksamhet och blev revolutionerande för mer än en industri-

Holländsk v.-konsul i Malmö

Konsul Otto Jansson.

Direktören Otto Jansson, AB Svenska Urdepoten och AB Rätt Tid, Malmö, har utnämnts till holländsk v. konsul för södra Sverige. Det nya konsulatet har sin expedition i Arkaden vid St. Nygatan, Malmö.

Dyrbart ur till Oslo

Konstmuseet i Oslo har lyckats förvärva ett mycket förnämligt konstur som är signerat 1562 och har utförts av Augsburgmästaren Jeremias Metscher (Metzker eller Metzger), verksam 1564—88.

Uret, som är av förgylld kopparplåt, är delvis i genombrutet arbete med drivna och ciselerade partier av hög konstnärlig kvalitet. Det är 31 cm. högt och har tio tavlor, av vilka två sitta på baksidan. Uret visar tid, månader, mån-faser o. s. v. i likhet med dylika astronomiska ur från den tiden. Krönfiguren på uret gissar man på är en bild av Fortuna. Det märkligaste med uret är, att det fortfarande går korrekt och att allt fungerar utan mankemang. Det värdefulla konsturet har nått Norge på omvägar från Österrike.

George Washingtons högkvarter i Valley Forge, Pennsylvanien, har numera gjorts till museum och där kan man bl. a. föremål även få se det sil-verfickur, som Washington bar de tre sista åren av sitt liv. Uret, som är 63 mm. i genomskärning, är givetvis ett ur med nyckeluppdrag.

gren. Åtskilliga andra värdefulla insat-ser har han gjort för speciellt urindu-strin.

Den fabrikation, som startades av Antoine Le Coultre, firar sin 125-årshögtid med full sysselsättning och fortfarande håller man på de gamla kraven om kva-litet och noggrannhet.

Tornurmakaren Johann Mannhardt

En av sitt århundrades mera betydande tornurmakare var Johann Mannhardt i München. Det är i år åttio år sedan han slöt sina dagar och det kan därför vara på sin plats att erinra om hans verksamhet.

Johann Mannhardt var född i en liten by i Gmund och förlorade redan vid fem års ålder sin far. Det blev urma-keriet, som han kom att ägna sig åt, när han skulle välja yrke och det var i Miesbach, som han först var verksam. År 1825 lättades det på skråtvånget i Bayern och då möjligheterna därigenom blevo större för initiativduktigt folk, be-gav sig Mannhardt till München år 1827 och startade eget företag året ef-ter.

Samma år ombesörjde Mannhardts gynnare, generaldirektör von Miller, att det av Mannhardt då färdigbyggda torn-uret till kyrkan i Rottach-Eger blev ut-ställt. Den dåvarande polytekniska för-eningens kommission bedömde detta ur som ett fullödigt mästerverk och gav dess upphovsman det vitsordet, att han var en av de främsta mästarna på torn-urmakeriets område.

Att detta uttalande ej var något över-ord visas bl. a. av de nykonstruktioner, som Mannhardt gjorde. Dit höra t. ex. den enkla hämning — utan steghjul — som ännu bär hans namn, den delvis fria pendeln m. fl., vilka tillskyndade sin uppfinnare stort anseende.

Det var emellertid ej blott tornur, som Mannhardt sysslade med, det var mycket annat, som hans begåvning togs i anspråk för. Alla möjliga beställningar tog han emot. Han gjorde stekvärdare till kungliga köket, byggde takstolar till Pinakotheket, gjorde oljekvarnar och mycket annat. Som skicklig byggmästare, förträfflig tornurmakare o. s. v. var han vida bekant och uppskattad. Kung Ludwig I av Bayern hugnade ho-nom också 1837 med den civila förtjänst-medaljen i guld, en ytterst sällsynt ut-märkelse för en dåtida hantverkare.

Under sin livstid byggde han mer än 1300 tornurverk, av vilka mer än två-hundra kommo på Bayern. År 1842 upp-ställde han det nya tornurverket i Frauenkirche i München, 1865 ett i Va-tikanen i Rom och 1870 ett i Rådhuset i Berlin.

Mannhardt dog 1878 strax före sin sjuttioåttonde födelsedag efter en lev-nad, som varit fylld av arbete. Den av honom grundade "Johann Mannhardts tornurfabrik" i München är fortfarande i full verksamhet, ehuru den är i an-nan familjs ägo.

Bordsur med sputnikvisare

Sputniken har inspirerat detta Diehls bordsur.

Även sputniken har gjort sitt inträde i urets värld. Det är den kända firman Diehl, som försett ovanstående bordsur med en sekundvisare i sputnikform. I övrigt är det en hel del andra detaljer, som föra tanken ut i världsrummet, där sputnikarna figurera.

Det blå fältet i centrum är sålunda en bild av jorden och i hörnen ser man olika himlakroppar på djupblå bakgrund. På det vita sifferfältet äro endast siffrorna 12, 3, 6 och 9 utsatta medan de övriga markerats med stjärnor.

Visarna äro röda med förgyllt mittparti. Sekundvisaren, som alltså har sputnikform är av vit metall och följer sifferfältets ytterrand.

Detta Diehls bordsur, som har nr 46—1, är kvadratisk med en sida av 140 mm. Ramen är av mässing, glaset kupigt och av plast och verket skyddat av genomskinligt plasthölje. Verket är det populära Diehls elektrobatteriverk. Det bör påpekas, att uret även är försett med upphängningsanordning.

Egentligen kan man ej påstå, att den astronomiska tiden är korrekt. Jordan som utgångspunkt är ej helt pålitlig och så är det med planeterna. Kvarts- och atomuren ha ådagalagt, att jorden visar en årlig tidsavvikelse på en 30.000-dels sekund. Detta synes ju vara en bagatell, men en dylik avvikelse spelar en ingalunda oviktig roll inom t. ex. ballistiken, när man skall skjuta ut en projektil i världsrummet.

Varje ur är beroende av en rörelse av regelbunden art, vare sig det nu är en pendel, en oro eller en himlakropp. Ett elektriskt ur fungerar förmedelst växelströmmens svängningar i generatoren och atomuret får tiden genom den fre-

kvens, varmed en atom pulserar, d. v. s. svängningarna i atomens inre. Cæsium är det grundämne, som man härvidlag funnit lämpligast.

Det finnes många kuriösa uppgifter om ur. En sådan är, att USA:s guldsmeds- och juvelerareförbund möttes strax efter mordet på president Lincoln och enades om, att alla ur, som användes i reklam skulle ställas på den tid, då Lincoln dog. Lincoln gick ur tiden den 15 april kl. 7.22 e. m. 1865 och då fanns det inget amerikanskt guldsmeds- och juvelerareförbund. Hur, var och när ryktet uppstått är obekant.

Ernest-Borel katalog

Kvalitetsuren Ernest Borel äro kända och uppskattade världen över och ej minst i vårt land har deras anseende befasts. AB Rätt Tid har i dagarna utsänt en liten katalog över dagens Borelmaterial. Här återfinner man givetvis armbandsuret "Cocktail" med sin växlande urtavla — det finnes även som fingerringsur — "Datoptic", det automatiska uret med datumfönster, "Rendez-Vous" med väckningsanordning och givetvis även den senaste nyheten "Flash" med elektriskt belyst urtavla m. fl. andra. Det vackra skrivbordsuret "Versailles" och d:o stiluret med cocktailtavla tillhöra de större typerna av ur, som Ernst Borel lanserat. Katalogen, som är vältryckt, på konsttryck-papper, kan rekvireras från nämnda firma i Malmö eller Stockholm.

Siffran IIII

Det berättas om den berömde urmakaren Henry de Vic, som byggde det stora uret (1370) för Karl V, kallad "den vise", på urtavlan angav fyran med den romerska siffran IV. Konungen lade märke härtill, när han en dag besökte urmakareverkstaden och sade fyraslaget enligt hans mening borde anges med IIII.

Urmakaren anmälde högst respektfullt, att det nog vore ett misstag av majestätet. Till detta svarade kungen, att en konung ej misstar sig och gav de Vic order om att göra om siffran som kungen ville ha den. Efter den tiden använde man länge IIII på urtavlor.

Hur pass stor sanning det ligger i anekdoten är svårt att avgöra. Det påstås i alla fall då och då, att siffran IIII skulle fått sin plats på urtavlan antingen under Karl V (1337—80) eller Karl VI (1368—1422).

Nu är emellertid att märka, såsom en insändare i Paristidningen "Figaro" i denna fråga framhåller, att metoden att inom romarriket skriva fyra med stappar eller bokstav I, alltså IIII, är mer än tusen år äldre än anekdoten här ovan. Siffran IIII förde romarna med sig till Gallien (Frankrike) och detta bruk höll sig medeltiden igenom.

Uppgiften, att det var en urmakare hos Karl V vid namn Aubry, som först skulle ha infört den, är således fullkom-

KÖMBI är alltid på sin vakt
Ger "skall" när den skall!

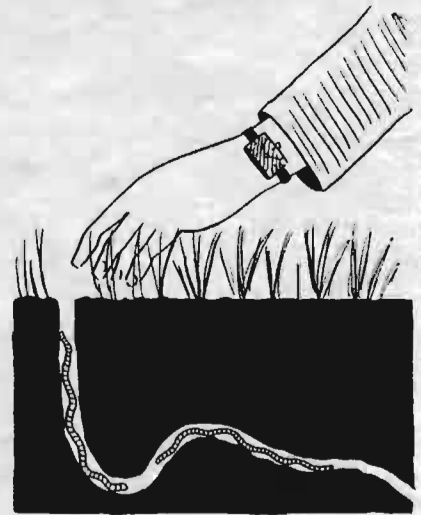

**OMGÅENDE LEVERANS
AB RÄTT TID**

TEL. MALMÖ 752 20 STOCKHOLM 20 53 20

**MARKNADENS
BILLIGASTE
KVALITETS-
VÄCKARUR**

URKOMISK

— Nu är han här igen för att plocka oss — jag känner igen gången på hans klocka...

*

Den berömda filosofen och fysikern Gustav Th. Fechner i Leipzig var en lärd och mångkunnig herre, som väl tog vara på tiden. Förutom sitt fickur hade han därför ett väggur i varje rum. Hos en så ordningsfull person hade allting givetvis sin speciella plats och fickuret hade sin i vänstra västfickan. Strax före en föreläsning upptäckte han, att fickuret inte fanns på sin vanliga plats. Han vände sig därför till sin assistent och sade:

— Min vän, skynda hem till min fru och be henne lämna er mitt fickur, som jag säkerligen glömt på matbordet.

Som han sagt detta stack han händerna i västfickorna och fick tag i fickuret i högra fickan. Han drog upp det, såg på det och fortsatte:

— Klockan är just nu nio. Ni har således god tid på er och kan vara här, innan föreläsningen börjar.

*

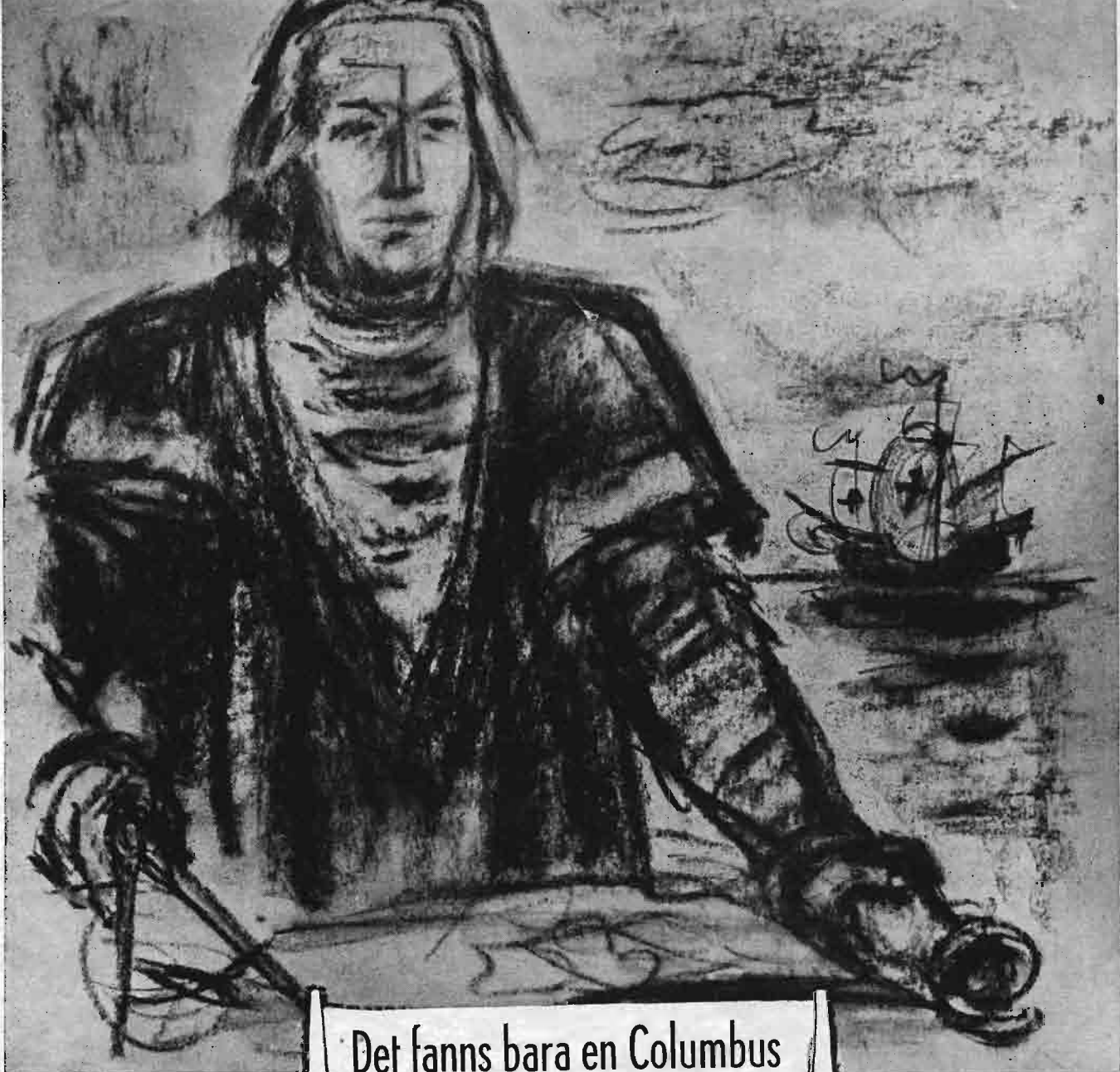
"De båda tjuvarna" av Girard är ett länge sedan förgäta stycke, som år 1841 gavs på Opéra Comique i Paris. Om stycket skrev då en ung man vid namn Richard Wagner i "Dresdner Abend-Zeitung": "Man stjålar i denna opera med mycken elegans och finurlighet en hel del diamanter och ett guldur. Den obetydliga pjäsen är alltså betydelsefull nog, eftersom man stjålar så naturtroget, att var och en ovillkorligen känner efter sina egna diamanter och sitt ur, alla utom jag."

Och det var riktigt nog. Wagner befann sig vid den tiden i allt annat än lysande situation och hans ur befann sig sedan en god tid tillbaka tillsammans med andra ting på pantbanken.

ligt fel. Siffran IIII finner man också överallt i medeltidens konst o. s. v. Först sent kommo förkortningarna IV och IX, som dels voro lättare att skriva och dels gjorde det lättare att räkna. Emellertid dröjde det, innan dessa nya siffer-tecken placerades på urtavlan. Orsaken var den, att dessa siffrors läge på urtavlan gör, att de ur visst läge lätt kunna läsas fel, alltså VI i st. f. IV och XI i st. f. IX. Den äldsta romerska formen för fyra är alltså IIII, vilket ofta anses vara fyra sammanställda I. I de medeltida handskrifterna ser man fyra angivet med IIII, d. v. s. tre I och som avslutning ett J. Men i latinet är I och J praktiskt taget samma bokstav, så insättningen av J som avslutning på siffran fyra är skäligen likgiltig.

Kineserna hade ur på 1000-talet

Genom nyare forskning har man kunnat påvisa, att kineserna hade ur i vår mening redan på 1000-talet, medan man i Europa först nära 300 år senare fick sina första ur. Man har tolkat ett arbete av den kinesiske astronomen Su Sung, vari han beskriver en urmekanism ganska detaljerat. Det beskrivna uret var tre meter högt och varannan timme slog fem hammare av trä timslagen på trummor och gonggonger. Uret drevs med vatten.

Det fanns bara en Columbus men miljoner drar nytta av Amerikas upptäckt

På alla livets områden dyker då och då upp en Columbusnatur — någon, som med helt nya idéer tar itu med saker och ting, som vågar allt, riskerar allt och sätter allt på ett kort. Lyckas han då är världen i stort eller smått som förvandlad — nya möjligheter öppnar sig, nya industrier uppstår, gamla utvecklas, nya livsrum skapas. Miljoner drar nytta av hans gärning.

Den schweiziska urindustrin sysselsätter omkring 70.000 människor. Dess export, som nådde sin toppsiffra 1956 med 300 miljoner dollars, är landets näst största. Och ändå, hur många av dem, som tillverkar, säljer eller köper schweizerur är medvetna om att denna världsomfattande industri grundar sig på tre uppfinningar, kronometerarmbandsuret, dess vattentätighet, dess självuppdragande mekanism. Och hur många vet, att dessa tre i stort sett är en mans verk. Denne man är Hans Wilsdorf, grundaren av the Rolex Watch Company.

Vem lyckades första gången tillverka ett armbandsur med samma precision som en skeppskronometer?

Vid sekelskiftet ansågs idén, att en så liten mekanism som ett armbandsur skulle kunna visa exakt tid, som enbart löjlig. Hans Wilsdorf var inte av den åsikten och gjorde därför ett experiment. 1912 uppdrog han åt Rolex att kosta vad det kostade att tillverka ett armbandsur, som skulle visa tiden lika exakt som en kronometer. Det verkade omöjligt, men två år senare, den 15 juli 1914, provades ett litet Rolex-ur med en diameter av 25 mm på observatoriet i Kew under 16 dagar i fem olika lägen och under tre olika temperaturer. Dessa prov var exakt desamma, som en kronometer måste gå igenom.

Vem uppfann det första vattentäta uret?

Det första vattentäta uret patenterades 1926, även detta av Rolex. Det var den berömda Rolex Oyster-boetten, som hade upfunnits. Problemet med hur man effektivt skulle

skydda ett precisionsurverk mot alla yttre påfrestningar var löst. 1927 simmade en ung stenograf, miss Mercedes Gleitze, över Engelska Kanalen med ett Rolex-ur på armen. Uret var vid framkomsten fullständigt oskadat, det hade bestått provet. Högsta domstolen i Lausanne fastställde då, att inte sedan urindustrins början hade ett absolut vattentätt ur kunnat framställas förrän nu — och detta av Rolex.

Vem löste problemet med det första självuppdragande uret?

Redan på 1700-talet fanns det automatiska fickur, en uppfinning som tillskrives Abraham-Louis Perrelet. Men dessa ur visade sig vara värdelösa och glömdes bort. Först 1931 lyckades det den tekniska staben hos Rolex, uppmantrade och ledda på rätt spår av H. Wilsdorf, att lösa det problem, som under århundraden otaliga uppfinnare misslyckats med. Hur genial principen med Rolex perpetual-mekanism är, framgår bäst av det faktum, att den kopierats av alla andra urfabrikanter sedan Rolexpatentet löpt ut.

Vilken skillnad är det på ett vanligt ur och ett kronometerur?

Endast ett armbandsur, som har bestått de stränga, reglementsena proven på ett observatorium eller på ett av de sju officiella schweiziska instituten för urkontroll får kallas kronometerur. Varje Rolex kronometerur kännetecknas av det röda Rolex-sigillet och var och ett har sitt "Official Timing Certificate". Under de senaste 30 åren har av den enormt stora schweiziska urfabrikationen endast 487.647 ur tilldelats kronometer-certifikat. Inte mindre än 312.220 av dem är Rolex-ur — alltså nästan två tredjedelar av hela produktionen.

Världens mest fulländade ur.

Med ett så unikt rekord är det inte att undra på att man i dag anser Rolex vara världens mest fulländade kronometerur. Tänk Er nu alla de epokgörande uppfinningarna förgrunda uppdagande genom "rotormekanism", lägg till en kalendermekanism, lägg ytterligare till en alldeles ny mekanism, som tydligt visar veckans dagar på urtavlan. Då får Ni Rolex senaste skapelsethe Daydate. Det har ett urverk, som tilldelats ett "Official Timing Certificate" med hedersomnämmandet "Especially good results". Det är fullständigt vattentätt och skyddat mot damm och smuts tack vare den berömda Rolex Oyster-boetten. Det är självuppdagande genom "rotormekanism". Det visar datum, som förstoras genom ett cyklopöga och som automatiskt växlar vid midnatt. Och det är det enda ur i världen, som tydligt visar veckans dagar. Även här sker den automatiska växlingen vid midnatt. Rolex Daydate är framtidens ur, som inom kort kommer att introduceras. Det är glädjande att detta kronometerur, som troligen är världens mest fulländade, tillverkas under den mans livstid, som betytt så oerhört mycket för urindustrins fantastiska utveckling.

ROLEX

En milstolpe i tidmätningens historia

AB RÄTT TID

Malmö - Stockholm